

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Filij professio religiosa nil nocet iuri paterno.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

repetere licite valeat; nam id in simili, cum agitur de contractibus onerosis factis à minore, docet Molina loco citato, & nos tangemus mox num. 11. Non autem licere huic repetere, si iuravit se non repetiturum; colligitur de dictis ex iuramento.

6. Denique, ac, si sit dubium, an perfecto usufructu potius: tunc (ut diximus supra, lib. 1. cap. 3. §. 7. verb. *Etas*), si supra septennium sit, presumetur perfectio usufructu, atque adeo rem ab ipso acceptam retineri in conscientia poterit, donec repetatur: sed, si infra, nam tunc licite non poterit: quia contra, integro usufructu, gaudere non presumitur.

Ludus filii familias, vivente patre.

7. Quares secundò: Quare potest ludo exponere licite filius familias, sine obligatione restitutionis faciendæ, sive ab ipso filio, sive à collatore; Respondeo, sola cautela, vel quasi: cæterorum autem, sive sint profectitia, sive adventitia, cum saltem usufructum patet habere; non potest, nisi iudicetur remittere pater: ut certe indicatur in modica summa, quia sic est parvum damnum patris, & dedecus esset filij parvum illud restituere.

Filius in ludo illicito non est subditus patri, atque adeo lucrum ex illo habitum absque controversia illi acquirere, notat Rebellius loco citato, n. 6. unde inferatur posse te vincere à filio familias ea, quæ à te ipse in illicito ludo vicit, ex ludo licito propter aliud caput potest, communiter loquendo, sibi filius retinere: nam nunquam solent (ut Rebellius advertit 2. part. disput. 12. quæst. 4. num. 1.) ea lucra à filiis exigere partes, etiam scientes provenisse ex ludo. Unde sequitur hæc ludo acquisita esse filij, non teneri ea adducere in divisione hereditatis cum fratribus, possunt eadem iuste acquiri à collatore in sequentibus ludis, &c.

8. Sed quid, quando filius de bonis adventitiis habet etiam usufructum; id quod non raro evenit: ut verbi gratia quando ipsi filio à matre, vel ab alio ea lege aliquid donatur, ut nullum usufructum habeat pater: vel quando idem pater ipsum usufructum concedit filio; vel quando aliquid filio donatur, contradicente patri; vel quando ipse usufructus alicuius rei filio relictus est; Respondet filio posse ejusmodi bona, præscindendo ab alio inconvenienti, ludo exponere; & consequenter non debere restituere, si vincantur à collatore. Ratio est, quia illorum plenam habet administrationem, sicut ergo hæc alienare, & donare modo supra dicto, potest; sic ludo expendere.

9. Hinc filius sive domi, sive peregrinè agens ex pecunia, quam pater ei dat ad alimenta, vel ad liberè expendendum, potest aliquid ludo exponere: ut etiam in elemosynis donationibus, ac honestis recreationibus. Ita Azor. p. 2. l. 2. cap. 24. §. 2. quares. Possit autem quotannis quatuor, vel quinque aureos ex centum annuis, quos habet pro suis alimentis, docet Sotus apud Molinam tom. 1. de iustit. d. 242. cui addde Rebell. 2. p. lib. 12. q. 4. n. 3. Tunc enim censetur Pater dare liberam illius pecuniæ administrationem, nec esse Patrem invitum in concedendo ludo, juxta qualitatem sui status, &c.

10. Inquires: Si filius negotietur in bonis paternis, id quod sua industria acquirit, valeatne liberè ludo exponere.

Respondeo, nequaquam: quia hoc lucrum est bonum profectitium, pertinet enim tum quoad usum, tum quod dominium, ad Patrem. Instas, at industria est filij. Respondeo: Hanc industriam gratis censetur exhibere in Parentis commodum filius: Nam quoties negotiatio, & industria rationabiliter existimatur gratis exhibita (ut in casu nostro: filius enim ex amore, quem Patri debet, indicatur ipsi servire); nemo potest pro illa pretium exigere, ut modò cap. 3. §. 2. n. 3. cum de alimentis filio datis à Matre, disputavimus: Nisi forte protestetur se gratis nolle servire, vel saltem ut propter reverentiam Patris desineret protestari: tunc enim præscindendo à pe-

culiari iure alicuius provincie, (id additur propter Regni Castellæ, de quo legatur Molin. apud Dicastilum mox cit. n. 7.) Potest deductis expensis, quas Pater facit in ipso alendo, tantundem exigere pro suo extraordinario labore, & industria, (nam ordinarius debetur à Filio Patri) quantum daretur extraneo. Ita Navar. Less. alique apud Dicastil. lib. 2. de iustit. t. 2. d. 9. dub. 1. n. 187. & tunc illud videtur bonum filij adventitium, de quo iam dixi num. 7. Adverte debere moraliter constare Patrem non facturum per se, illa negotia, nec inventurum alium; qui gratis, vel mineri pretio faceret de his recurrere doctrina; quam de servo tradam in simili lib. 8. tract. 3. cap. 7. §. 9.

Ludus filii familias habentis tutorem, Patre demortuo.

11. Hæc quoad filios, vivente Patre. Quid de pupillis, & Minoribus viginquinque annis, habentibus tutorem, vel curatorem; Respondeo: hæc quæstio pendet ex illa. An dictus pupillus, & minor obligentur in conscientia ad standum contractibus à se initis sine autoritate tutoris, vel curatoris: quæ vocatur obligatio naturalis, nam scimus civiliter non obligari, hoc est, per leges irritari pronuntiarì ejusmodi obligationem.

Dico autem primò, satis esse probabile puberes, ut etiam impuberes, ac pupillos pubertati proximis, imò colligò ex Molin. l. d. 224. §. ex dictis infero, & ex Angelo apud Sanchez l. 2. de Matrim. d. 38. num. 22. pubertatem non proximis, dummodo sint perfecti usu rationis præditi, seu ut dicemus, doli capaces, in contractibus onerosis, initis cura quocunque (præterquam cum tutore, nisi in quibusdam casibus, satis à Sanchez loco citato, n. 20. allatis) probabile esse; inquam naturalem obligationem contrahere, (quamvis non adfuit autoritas tutoris, vel curatoris; & dummodo contractus non fuerit circa res immobiles, & quæ servando servari possunt. Ita Layman, Lessius, Rel. Tannerus apud Dianam p. 3. tract. 5. resol. 44. Ratio est, quia ad naturalem obligationem circa res suas, aliis non impeditas subeundam, satis est liber consensus utentis ratione: qui certe esse in dictis supponitur.

Dico secundo, cum iudus ut etiam emptio, venditio, & locatio, &c.) sit contractus onerosus, pupillum, & ætatem minorum ex sententia probabilis obligari naturaliter ad standum iustis legibus ipsius ludi, patet ex dictis. Nota ergo primò, si pupillus, & minor creditor, vel collatori aliquid solvant; posse hos illud, donec per iudicem repetatur, retinere; & potest habitum ab iis qui in conscientia probabiliter obligati erant. Nota secundò, eosdem pupillum, & minorem posse non solvere quod promiserunt, dummodo non iuraverint. Cum enim exceptione legis valeant se defendere, possunt non solvere vitando circulum, quo solvant: & deinde repetant. Nota tertio, eum iidem, si quod propter illos contractum solverunt, valeant per Iudicem, ut dictum est, repetere; posse eisdem sibi per legem iustæ compensationis reassumere, quando Iudex contra ipsos negligenter se gerit: quæ omnia ex his, & alibi dictis constant, ostenduntque minorem atque pupillum, si nolit solvere, posse non solvere; & creditorem, si nolit restituere quod illi solum est, posse non restituere, donec per Iudicem cogatur.

Filij Professio Religiosa nil nocet Iuri Paterno.

12. Quares tertio; an per Professionem Religiosam amittatur à Patre usufructus, qui ipsi competebar ex filij bonis adventitiis? Respondeo: sive Pater profectus, sive filius, nunquam Pater suum usufructum amittit; quia professio nulli Patris iuri præiudicare debet. Ita Azor. multa iura citans part. 2. lib. 2. cap. 22. quæst. 4. & 5. Solum est advertendum, si Pater fiat professus, usufructum prædictum competere Religioni, si hæc est succedendi capax, donec Pater vivit in Religione; nam eo mortuo, cedit ei, qui de iure Patris hæres erit quod

si Religio sit incapax (quales sunt solum tres Mi-
nisterii de observantia, Capucini, Societas Iesvs) & vlti-
mus competer ipsi filio in Regulo, & in iuramento, qui iam
adventitiorum proprietarius, Lege San-
ctae in Decal. lib. 7. a cap. 27. Suarez tom. 4. de rel. lib. 4.
Castro Palam tom. 3. tract. 16. d. 3. p. 9.

De furto filiorum.

1. Ageatur de hoc infra lib. 8. tract. 2. cap. 3.

11. De donationibus inter Patrem, & Filium.

Patrem filio, filia ve familiis nihil donare posse,
certum est in iure. Lege p. e. de impubert. & alijs
lib. 2. c. 24. & Molinam tom. 1. a
lib. 2. c. 24. Quod si
Castro Pal. de iustit. commut. d. 2. p. 26. Quod si
non donatam Patrem filio tradiderit, adhuc ius est Patri
eum sibi revocare. Si tamen non revocat, confirmatur
eius morte donatio; ita ut filio res tradita absolute
detur. In aliquibus tamen casibus, potest Pater valide do-
nare: hoc est, ob dotem, ob alimenta, ob nuptias, ob
militiam, & ob hanc quidem hoc est, ut filius ad mi-
litiam commodè instructus erat, potest dare res mobiles
(non vero immobiles); & ita tunc donata sunt bona
Castrensis; quae omnia ex *superius dictis* liquet.
Hae reducuntur ex iisdem *ibid* si quae expendat Pa-
ter, ut a servitute filium; si filiumve redimat; ut a carce-
re, vel simili pena eundem liberet; ut in usus publicum
vel dignitatem idem filius consequatur; & ad Praeturae
Dignitatem, &c. Praeterea; si Patrimonium idem assi-
guet ad ordines Sacros suscipiendos; si pecuniam det, ut
paupe, vel necessarium peregrinatum suscipiat; si ex-
pensas necessarias, (non vero voluntarias & ad splendo-
rem) ad ingressum in Religionem faciat. Haec enim om-
nia vel ad alimenta filiorum, vel ad Castrensis reducun-
tur. Tria notant *passim* Doctores ex lege *com oportet*, & *sin*
mon. c. de bonis, qua lib. 2. Theolog. mpr. n. 641.
re vltimatum, quem habet ipse pater in bonis adven-
titijs filij: id enim non est donare de suo, sed nolle ac-
quiescere pro se, remittit enim dignitatem ius exigendi, fru-
ctus, quo gaudebat in filij bonis. Secundò, donationes
Matris, & Aviae, vel Maternorum quillo iure infirmari,
quia nulla sunt iura in contrarium. Tertiò, donationes
factas filio illegitimo, validas esse. Ratio est, quia iure so-
lum infirmantur donationes factae filiis, qui legitime su-
nt. Sub potestate Patris constituitur, & illegitimi phy-
sice sunt sub patris potestate, non moraliter, seu secun-
dum leges, & ita *Caram. lib. 2. Theolog. mpr. n. 641.*
Quoniam autem quoad forum conscientiae: data
a patre filio retinere sine peccato possunt, donec repe-
tatur a donante, modo quo supradictum est de dona-
tione impubertis. Difficultas illa hic sese offert, An mor-
tuus pater, filius, qui invenitur habuisse aliquid ab ipso,
teneatur illud in conscientia conferre cum ceteris fra-
tribus: hoc est, de legitima, vel hereditate paterna
tunc minus accipere, quantum invenitur accepisse ex
donatione paterna?
Hoc autem quaerimus, quando filius velit succedere
Patri. Nam si contentus donatis, succedere haeres nolit,
nihil conferre tenetur. Solum tunc; si nimis habuit à
Patre vivente, possent alij, hoc est ipsius fratres, age-
re contra eiusmodi donationem, ut pote inofficiosam, &
ipse obligaretur iis legitimam saltem dare, de qua re
agitur in *tr. de Donatione*. Interim lege de Lugo. d. 24. de
iust. 197. & bonae d. 3. de contr. g. 6. p. 7. §. unico.
Sunt haec duae breves, sed pro nostra institute suf-
ficienter Regulae, in se satis proluxa, & involuta apud
Iurisconsultos. Prima Regula, ex Molina *ibid. dispnt. 238.*
Quae Pater in causa necessaria dedit filio (propter ali-
menta) filius in conscientia conferre tenetur; nisi ta-
men pater expresse voluerit, ne filius conferret; & illa
pater potest filio donare sine diminutione legitimae
filiorum filiorum.

Regula secunda ex eodem *ibid. disp. 243.* Quae gratis
eidem, & liberaliter pater donat, non tenetur filius con-
ferre, nisi patenter expresse pater, ut filius conferret; &
nisi alter filius teneatur conferre ea quae ipsi donata
quavis ex causa, à patre fuere; quod vltimum vide-
apud Molinam *loco citato* fultius. Ratio utriusque regulae
est, quia quando pater dat ex causa, cum det quod filio
debet, videtur dare coactus, atque adeò nisi contrarium
exprimat, videtur dare de portione, quae filio negari
non potest; quae est, vel pars hereditatis, vel legitima;
unde à parte, vel legitima erit deducenda. Quando autem
dat liberaliter, cum sponte det, videtur dare de suo
(cum suo enim quilibet quemlibet gratificari potest)
unde deducenda non erit: semper intellige, dum modo
donatio non sit eiusmodi, ut praedictae legitimae filio-
rum aliorum; haec enim semper filiis debetur; quare si
legitimae praedictae, esset eiusmodi donatio: ut modò
dixi, tanquam inofficiosa revocanda.

5. Dixi (praeter alimenta): haec enim quavis ne-
cessariò dentur, tamen videntur expensa ob bonum ip-
sius patris, cui incumbit suum filium alere, utpote par-
tem suae substantiae haec autem alimenta largiora potest
vni potius, quam alteri donare pater (sed sine fraude,
quae pater velit alios filios depauperare): quia dum in
terminis alimentorum sistat, non est tam rigorosè agen-
dum cum patre, suorum bonorum domino.

6. Ex his rectè deducunt Doctores, apud Azor. p. 2.
lib. 2. cap. 24. q. 2. citantem Lura, & Luisperitos: & quo-
ad ordines Marchinus de ordine tract. 1. p. 6. cap. 7. differ.
10 quae dat pater filio ob dotem, ob ingressum in Re-
ligionem, ob nuptias, ob patrimonium ad ordines sus-
cipiendos, esse mortuo patre, conferenda cum fratribus.
Contra impensas pro solemnibus conviviis in nuptiis, vel
prima Missa, vel primo ingressu in Religionem, non esse
conferenda: illa exhibentur ex causa necessaria; haec
voluntariae & gratis. Adde, haec ad honorem ipsius pa-
tris spectare & omnibus fratribus esse communia. Scio
aliquos data ob patrimonium ad ordines computare in-
ter alimenta, quare non esse conferenda: Ita Barbosa,
aliique apud Dianam p. 9. tract. 8. ref. 24. quae certe opinio
probabilissima est.

7. Quae pater infumit, dum filium alia bona non
habentem alit in studio literarum, imò & in cuiuscun-
que artis mechanicae professione; dum emit pro eodem
libros, & quae iam Doctore, vel proxime ad exercendas
scientias aptos eosdem libros tradidit; dum eum misit ad
militiam, armisque, & pecunià instruxit, quae bona
castrensis *supra* sunt appellata; dum expensas fecit, ut fi-
lius officium publicum, dignitatemve non vendibilem,
nec ad heredem transferibilem consequeretur; aut ut
promoveretur ad Magistri, Doctoratusve gradum: non
sunt, defuncto patre, conferenda. Ita Molina *tom. 1. de*
iustit. a disp. 237. quia haec omnia alimenta filiorum,
vel reducuntur, vel per commune ius extenduntur; Nam
ceterum, quisque sua municipalia iura, si diversa ha-
beat, legitimè custodiat.

8. Praeterea, quae filius à patre occultè accipit, in-
sumitque in meretricibus, illicito ludo, vel simili turpi
modo; nisi pater ea condonaverit, cum vixit; vel nisi
alterum tantum alij fratres simili ratione consumpserint,
teneatur adducere in collationem cum fratribus: quia
haec nec ad alimenta, nec ad rationabilem liberalita-
tem patris spectant. Addit rectè Molina *disparat. 242.*
regulariter posse praesumi patrem condonasse, quando
consumptio est per intervalla, nec multum, spectato
cuiuslibet statu, exorbitans: quia quando non sunt in-
solita, nec simul possunt reduci ad alimenta ampliora
tacite filio concessa.

9. Denique quae pater dat filio pro obsequiis, sua-
que, in paternis bonis colendis, industria, non ordina-
rijs (ordinariis enim debentur patri à quocunque filio) sed
extraordinariis, filius adducere non obligatur. Ita Azor.
p. 2. lib. 2. cap. 24. quest. 2. Molina d. 244. quia illa tam-
quam pretium sui insoliti laboris filio debentur. Nam